

УДК 353

ПОНЯТТЯ І СУТНІСТЬ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Ковтун І.Б.

кандидат наук з державного управління
Хмельницький університет управління та права

I. Вступ

Категорія “повноваження” є однією із найбільш дискусійних і разом з тим значущих у науці державного управління. Насамперед, цю обставину можна пояснити самим характером державного управління та місцевого самоврядування.

Досить часто спостерігається змінювання змісту понять “повноваження” і “функції”, що негативно позначається на діяльності органів місцевого самоврядування. Термін “повноваження” за своєю природою є категорією адміністративного права, має нормативний характер і використовується для визначення прав та обов’язків будь-якого органу або посадової особи, тоді як “функції управління” – категорія науки управління, під якою розуміють “особливий вид управлінської діяльності, продукт процесу розподілу праці і спеціалізації в сфері управління” [15, с. 36]. Повноваження визначають межі будь-якої діяльності, рамки відповідальності, звітності, підконтрольності, формують єдину систему будь-якого органу. Завдяки повноваженням регулюються державно-правові, державно-управлінські суспільні відносини. Існування будь-якого органу, зокрема органу місцевого самоврядування, неможливе без наділення його владними повноваженнями.

II. Постановка завдання

Мета статті – чітко розмежувати поняття “повноваження”, “функції”, “компетенція органів місцевого самоврядування регіонального рівня”, здійснити систематизацію їх функцій та розробити пропозиції щодо систематизації їх повноважень.

III. Результати

На думку О. Кутафіна і В. Фадєєва, “повноваження місцевого управління – це закріплені нормами муніципального права за населенням, виборними та іншими органами місцевого самоврядування права і обов’язки, необхідні для реалізації завдань і функцій місцевого самоврядування на території муніципальних утворень” [12, с. 251–252]. Дослідники цього питання мають різні погляди стосовно сутності поняття “повноваження”. В. Даль у своєму словнику визначав “повноваження”, по-перше, як “можли-

вість, право судити про когось, або про щось, або кого”; по-друге, як “кому і що підсудне”; по-третє, як “законні, прямі, повні, визнані і повноправні права” [12, с. 251–252].

У юридичній науці використовують термін “повноваження” для характеристики “сукупності прав і обов’язків державних органів і громадських організацій, а також посадових та інших осіб, закріплених за ними у встановленому законодавством порядку для здійснення покладених на них функцій” [19, с. 590].

Аналіз показує, що повноваження місцевого самоврядування можуть бути об’єднані у дві категорії: власні повноваження місцевого самоврядування та окремі державні повноваження, якими закон може наділяти органи місцевого самоврядування. Наділення окремими державними повноваженнями органів місцевого самоврядування може здійснюватися у двох формах: шляхом їх передачі або делегування. Причому незалежно від форми наділення державними повноваженнями органів місцевого самоврядування їх реалізація здійснюється під контролем держави і за умови забезпечення органів місцевого самоврядування необхідними для виконання цих функцій ресурсами.

Правовий статус районних та обласних рад визначений Законом України “Про місцеве самоврядування в Україні” як такий, що є похідним від територіальної самоорганізації громадян для самостійного вирішення безпосередньо або через органи, які вони обирають, усіх питань місцевого життя відповідно до Конституції, законів України та власної фінансово-економічної бази [16]. Правовий статус органів місцевого самоврядування не тільки охоплює громадські і владні (державні) засади цих органів, а й гармонійно поєднує, генерує та відображає найбільш їх суттєві елементи у вигляді компетенції. Тобто правовий статус органів місцевого самоврядування охоплює певний обсяг компетенції цих органів. Компетенція органів місцевого самоврядування закріплена в юридичній формі у чинному законодавстві України, тобто, як зазначено в ст. 24

Держава та регіони

Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”, “органи місцевого самоврядування та їх посадові особи діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і законами України, та керуються у своїй діяльності Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України...” [9, с. 84].

Конституція, Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” та інші нормативно-правові акти наділяють районні та обласні ради повноваженнями – правами та обов’язками, які випливають із завдань і функцій місцевого самоврядування на відповідній території. У функціях цих органів найбільш повно розкривається соціальне призначення місцевого самоврядування. Як важливий елемент конституційно-правового статусу районних, обласних рад функції зумовлюють конкретно-предметну визначеність цих органів у системі самоврядування. Вони є своєрідною основою, з якої випливають повноваження і форми діяльності цих рад.

“Функції – це основні сторони соціального призначення представницьких органів місцевого самоврядування в Україні, які втілюються в конкретні напрями і види діяль-

ності рад щодо здійснення завдань, визначених Конституцією України, Законом України “Про місцеве самоврядування в Україні”, іншими законами і нормативними актами” [14, с. 172]. Законодавство наділяє районні та обласні ради функціями управління, такими як забезпечення, організація, контроль тощо. Закріплюючи функції як реальні правові важелі, Закон “Про місцеве самоврядування в Україні” створює тим самим необхідні юридичні передумови для їх здійснення. Поряд з правовими нормами із цією метою використовуються й інші засоби. Одним із таких засобів є повноваження рад, тобто їх права та обов’язки в конкретних сферах місцевого господарського, соціального, культурного розвитку. Тобто повноваження районних та обласних рад безпосередньо впливають з основних їх функцій.

Будучи похідними від функцій, повноваження не вичерпують усіх можливих шляхів їх реалізації, адже для здійснення передбачених функцій існують також неправові засоби. Так, у механізмі реалізації функцій районними та обласними радами використовуються певні форми і методи організації їх роботи: планування, контроль тощо. Функції районних, обласних рад систематизовані нами на рисунку.

Рис. Функції органів місцевого самоврядування регіонального рівня (районних та обласних рад)

Представницька функція – репрезентація інтересів відповідних територіальних громад у межах законодавчо закріпленого кола повноважень органів місцевого самоврядування.

На сьогодні після проведення виборів до районних та обласних рад на основі змішаної виборчої системи реалізація політичної функції набуває все більшого значення, адже інтереси населення в органах місцевого самоврядування представляють також і представники політичних партій. Саме за політичну програму тієї чи іншої партії голосували члени територіальних громад, обираючи депутатів. Політична функція районних та обласних рад реалізується через проведення радами певного політичного, економічного, ідеологічного курсу, який залежатиме від політики партій, представлених більшістю депутатів.

Економічна функція – вирішення радами економічних питань регіонального значення.

Нормотворча функція – прийняття, зміна, скасування локальних нормативно-правових актів.

Фінансово-бюджетна функція – прийняття і здійснення контролю за виконанням відповідних бюджетів та позабюджетних фондів.

Контрольна функція передбачає контроль з боку рад за діяльністю органів, посадових осіб, установ та організацій, розташованих на підвідомчій раді території, захист інтересів, прав і свобод населення, а також контроль за виконанням рішень ради.

Матеріально-технічна функція здійснюється у сфері управління об’єктами спільної власності територіальних громад, інфраструктури сіл, селищ, міст.

Організаційна функція реалізується районними та обласними радами під час організації роботи депутатів, постійних та інших комісій ради, інших органів та структурних підрозділів ради; організації виборів, участі населення адміністративно-територіальних одиниць у всеукраїнських і місцевих референдумах тощо.

Соціально-культурна функція передбачає прийняття і реалізацію районними та обласними радами програм соціального і культурного спрямування, управління закладами соціально-культурного призначення, що знаходяться у спільній власності громад, вирішення цих питань на території відповідних рад.

Екологічна функція – прийняття відповідних програм охорони навколишнього середовища та участь у підготовці загальнодержавних і регіональних природоохоронних програм.

Інформаційна функція передбачає обов'язок рад інформувати населення відповідних адміністративно-територіальних одиниць через засоби масової інформації про свою діяльність і стан справ у регіоні. В процесі всебічної інформатизації суспільства, його демократизації, підвищення вимог до якості діяльності органів місцевого самоврядування ухилення від виконання цієї функції може слугувати підставою для недовіри до такого органу.

Безпосереднім відображенням функцій є повноваження органів місцевого самоврядування, тобто закріплені "нормами муніципального права за населенням (територіальними громадами), виборними та іншими органами місцевого самоврядування, посадовими особами права і обов'язки, необхідні для здійснення завдань і функцій місцевого самоврядування на своїй території" [14, с. 174]. У Законі України "Про місцеве самоврядування в Україні" поряд із терміном "повноваження" використовується й інший термін – "компетенція" [16], але не визначаються відмінні риси цих двох категорій.

Ю. Шемшученко вважає, що терміни "повноваження" та "компетенція" близькі за своїм значенням [19]. В. Авер'янов визначає компетенцію як "сукупність встановлених в офіційній – юридичній чи неюридичній – формі прав і обов'язків, тобто повноважень будь-якого органу або посадової особи, які визначають можливості цього органу або посадової особи приймати обов'язкові до виконання рішення, організувати та контролювати їх виконання, вживати у необхідних випадках заходи відповідальності тощо" [19, с. 196]. Тобто це визначення фактично ототожнює повноваження та компетенцію будь-яких органів, у тому числі й місцевого самоврядування.

Проте в науці існує ще як мінімум три основні підходи до розуміння компетенції місцевих рад. Одні автори вважають, що це права та обов'язки місцевої ради [3, с. 179; 1, с. 29–30], а кожен із підрозділів, що входять до структури ради, має власну компетенцію [2, с. 30]. Інші вважають, що компетенція місцевих рад – це єдність предметів відання, прав та обов'язків [4, с. 239].

"Компетенція органу місцевого самоврядування є складною правовою категорією, структура якої складається не лише з прав та обов'язків, а й предметів відання, які є першим елементом компетенції. Під предметом відання місцевого самоврядування розуміються сфери місцевого життя, в межах яких діє передбачений законом, а отже, і юридично компетентний в них орган" [14, с. 175].

Компетенція належить до такого інституту, в якому найбільш повно відображаються різноманітність і своєрідність змісту діяльності органів місцевого самоврядування, зокрема на регіональному рівні, що характеризують їх роль і місце в системі місцевого самоврядування. Без розуміння природи компетенції неможливо зрозуміти і сутність повноважень цих органів та здійснити їх класифікацію. Тому для більш глибокого розуміння природи компетенції і повноважень органів місцевого самоврядування регіонального рівня розглянемо їх сутність глибше.

Досить цікавим щодо розуміння компетенції місцевих рад є погляд учених, які відійшли від вищенаведених традиційних підходів. Неординарним є те, що до складу компетенції місцевих рад пропонується включити ще і їх статутне призначення, котре характеризує раду як центр, координатора місцевого самоврядування, що визначає її провідну роль у системі місцевих органів з урахуванням "розподілу влад" при визначенні їх виключних повноважень і відмежовує відповідний рівень представництва місцевого самоврядування зі своєю компетенцією, в яку вже не можуть втручатися вищі ланки [6, с. 16].

Однак, за всієї різноманітності підходів до розуміння компетенції окреслюються загальні особливості, які характеризують її як систему владних повноважень органів місцевого самоврядування, їх права та обов'язки самостійно вирішувати питання місцевого життя. Від того, наскільки чітко вона визначена, великою мірою залежить місце органів місцевого самоврядування в структурі влади і водночас доцільність виділення їх за принципом поділу влад, а також "розподілу влад" у самій системі органів місцевого самоврядування. Остання обставина зумовлює підвищення відповідальності кожної окремо взятої структурної ланки всередині системи органів місцевого самоврядування в процесі реалізації повноважень органів при вирішенні конкретних питань місцевого життя.

На думку В. Борденюка, функції відображають основні аспекти соціального призначення органів місцевого самоврядування, що знаходять свій вияв у конкретних напрямках їх діяльності зі здійснення покладених

на них завдань, а компетенція є правовим засобом реалізації цих функцій [5, с. 21].

Компетенція органів місцевого самоврядування є категорією складною, комплексною. Як наукове поняття може вживатися у двох основних значеннях – соціально-політичному та юридичному. У соціально-політичному значенні компетенцію органів місцевого самоврядування можна розуміти як певний обсяг здійснення самоврядування в межах Конституції, законів України та власної фінансово-економічної бази відповідно до практичної можливості самоорганізованих громадян на території адміністративно-територіальної одиниці.

Свої завдання і функції органи місцевого самоврядування реалізують шляхом здійснення належних їм прав та обов'язків. Право органу місцевого самоврядування є водночас і його обов'язком перед територіальною громадою, їх сукупністю, державою тощо. Зокрема, районна, обласна ради затверджують відповідний місцевий бюджет і звіт про його виконання. Це є не тільки виключним правом цих рад, а й обов'язком, оскільки кожна адміністративно-територіальна одиниця в Україні має свій бюджет. Тому ці органи місцевого самоврядування не повинні ухилятися від реалізації своїх прав та обов'язків і виходити за їх межі.

Проте навіть у цьому випадку не можна повністю отожденовати поняття “права” та “обов'язки”. Права дають органам самоврядування можливість вибору при вирішенні того чи іншого питання, обов'язки ж чітко регламентують дії органу при вирішенні конкретного питання.

У рамках процесів становлення й удосконалення системи місцевого самоврядування почалося вирішення проблеми співвідношення компетенції як системи органів місцевого самоврядування, так і її структурних ланок. Більш конкретно вирішення цих питань доцільно проводити з позиції організації діяльності представницьких і виконавчо-розпорядчих органів на принципах розподілу влад. Визначаючи цю безперечно раціональну основу, разом з тим потрібно враховувати, що цей принцип починає діяти тоді, коли його супроводжує висока політична і правова культура депутатів, посадових осіб, громадян.

Особливу роль в організації районних та обласних рад відіграє їх самостійність. Це виявляється в тому, що, відповідно до основних їх функцій, які були розглянуті вище, вони мають власні повноваження. Щодо повноважень представницьких органів місцевого самоврядування, якими є районні та обласні ради, то їх поділяють на два види: загальні і виключні. Проте Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” закріплює лише перелік питань, які вирішу-

ються цими радами на сесіях. Виключні повноваження – досить сталі, їх не можна змінити довільно. Загальні повноваження більш рухомі, але обмежені повноваженнями, що вирішуються тільки на пленарних засіданнях рад.

Повноваження районних та обласних рад у загальних рисах визначені в Конституції України. Так, у ст. 143 Основного закону зазначено, що районні та обласні ради затверджують програми соціально-економічного та культурного розвитку, відповідно, районів або областей і контролюють їх виконання, затверджують районні (обласні) бюджети та контролюють їх виконання й інші питання, віднесені законом до їх компетенції [11]. Отже, більш детально повноваження районних та обласних рад визначені у законах.

Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21.05.1997 р. встановлює повноваження районних й обласних рад. У ст. 43 цього Закону перелічено основні питання, які вирішуються районними та обласними радами виключно на їх пленарних засіданнях, і водночас зазначено, що районні та обласні ради можуть розглядати і вирішувати й інші питання, віднесені до їх відання цим та іншими законами [16]. До таких законів, у першу чергу, потрібно віднести Кодекси України: Бюджетний [7], Земельний [10], Водний [8], Лісовий [13], а також Закони: “Про основи містобудування” [17], “Про природно-заповідний фонд України” [18] та багато інших.

Усі повноваження районних та обласних рад, визначені цими законодавчими актами, можна об'єднати за певними ознаками і згрупувати у такі галузі (сфери) діяльності:

1. Організаційні, або внутрішні повноваження. Це такі повноваження, які районні та обласні ради здійснюють для організації своєї роботи, а саме: обирають голову ради, його заступника, звільняють їх з посад; утворюють, обирають і ліквідують постійні та інші комісії ради, змінюють їх склад, обирають голів комісій; утворюють президію (колегію) ради, затверджують положення про неї; затверджують за пропозицією голови ради структуру, чисельність виконавчого апарату ради, витрати на утримання ради та її виконавчого апарату; засновують засоби масової інформації відповідної ради, призначають і звільняють їх керівників; виконують інші повноваження.

2. Повноваження у сфері соціально-економічного розвитку. Здійснюючи повноваження у цій сфері, районні та обласні ради затверджують програми соціально-економічного розвитку, відповідно, району, області, цільові програми з інших питань, заслуховують звіти про їх виконання; приймають рішення про створення спеціальних вільних

та інших зон, зміни у статусі цих зон; здійснюють інші повноваження.

3. Повноваження у галузі бюджету та фінансів. У цій сфері районні та обласні ради затверджують, відповідно, районні, обласні бюджети, вносять до них зміни, затверджують звіти про їх виконання; здійснюють розподіл переданих із держбюджету коштів у вигляді дотацій, субвенцій, відповідно, між районними бюджетами, місцевими бюджетами міст обласного значення, сіл, селищ, міст районного значення.

Також районні та обласні ради наділені певними повноваженнями в таких сферах, як управління комунальною власністю, житлово-комунальне господарство, побутове, торговельне обслуговування, громадське харчування, транспорт і зв'язок, будівництво та архітектура; використання і відтворення природних ресурсів, охорона навколишнього природного середовища та регулювання земельних відносин, охорона здоров'я, освіта, культура, взаємовідносини з органами виконавчої влади, соціальний захист населення і зайнятість й ін.

Згідно із чинним законодавством, виділяються також делеговані повноваження районних та обласних рад, причому таке делегування може відбуватися у двох напрямках, а саме: від районних та обласних рад відповідним місцевим державним адміністраціям та районним, обласним радам від територіальних громад сіл, селищ, міст, що входять до їх складу.

Власні та делеговані територіальними громадами повноваження органів місцевого самоврядування регіонального рівня спрямовані на виконання своїх конституційних функцій як представницьких органів спільних інтересів. Вони вирішують ті питання регіонального масштабу, які з об'єктивних причин не можуть бути вирішені органами місцевого самоврядування окремо або через їх добровільні об'єднання.

Крім того, ч. 3 ст. 43 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" передбачає повноваження, якими наділені тільки обласні ради. Ці повноваження впливають з інших актів чинного законодавства, зокрема: щодо правил забудови та благоустрою населених пунктів області, боротьби зі стихійним лихом та епідеміями, ведення лісового господарства і статусу прикордонних областей, а також із їх (обласних рад) спеціального статусу як органу самоврядування регіонального рівня, що має вирішувати ті завдання, які з різних причин не під силу органам самоврядування районного та місцевого рівнів.

Досліджуючи та класифікуючи повноваження органів місцевого самоврядування регіонального рівня, зважаючи на існуючі проблеми із фінансовим забезпеченням ви-

конання органами місцевого самоврядування закріплених у законодавстві повноважень, на нашу думку, їх варто поділити на обов'язкові та додаткові. Що стосується обов'язкових повноважень, то їх перелік має бути законодавчо визначений для всіх органів місцевого самоврядування регіонального рівня як стандарт набору муніципальних послуг, від виконання яких вони не можуть відмовлятися, крім спеціально передбачених законом випадків, коли у зв'язку з очевидною спроможністю органу місцевого самоврядування розв'язати завдання окремі повноваження можуть бути передані іншому рівню самоврядування або державі. Крім того, держава має встановити обов'язковий мінімум видатків, охоплення населення тощо, пов'язаний із тим чи іншим повноваженням (муніципальною послугою). Цей мінімум може регулюватися законодавчим, адміністративним або фінансовим шляхом (через державні субсидії та дотації). Невиконання місцевими органами обов'язкових повноважень може слугувати підставою для судових розглядів або дострокового припинення діяльності органу місцевого самоврядування. Прикладом обов'язкових для органів місцевого самоврядування завдань є освіта, соціальна служба, планування і будівництво, деякі завдання з охорони навколишнього середовища і рятувальна служба – охорона здоров'я, включаючи профілактику, організація роботи стоматологічних поліклінік і закладів, що забезпечують догляд за тими, хто його потребує.

Повноваження, що не входять до обов'язкових, вважаються додатковими (факультативними), тобто вони можуть виконуватися або не виконуватися органами самоврядування залежно від ситуації і потреб населення та за умови, що в розпорядженні органів самоврядування залишаються засоби після реалізації обов'язкових повноважень. Прикладом добровільно взятих на себе повноважень можуть бути культурна робота та організація дозвілля, деякі форми технічного обслуговування, наприклад, енергозабезпечення. Між обов'язковими та додатковими сферами діяльності існують деякі розбіжності:

Припинити або обмежити діяльність, що є додатковою, набагато легше. Ради можуть, наприклад, припинити роботу із захисту споживачів. Водночас ядром місцевого самоврядування є добровільна діяльність органів місцевого самоврядування, що здійснюється на основі Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні". Припинення здійснення додаткових повноважень не може бути оскаржене юридично, але може стати причиною переобрання представницького органу на наступних виборах. Із

часом частина додаткових повноважень може перейти у розряд обов'язкових.

У рамках обов'язкових сфер діяльності політична свобода дій органів місцевого самоврядування визначається рамками законодавства, котрі можуть варіюватися залежно від сфери діяльності. У деяких із них органи місцевого самоврядування можна швидше розглядати як виконавців завдань, окреслених державою. Державний нагляд більше здійснюється в рамках обов'язкових сфер діяльності.

У рамках обов'язкових сфер діяльності виконання органами місцевого самоврядування деяких завдань означає здійснення владних повноважень стосовно до конкретної приватної особи. Як приклад можна назвати надання соціальної допомоги.

Органи місцевого самоврядування мають нести більшу відповідальність щодо відшкодування понесених збитків, а виборні представники та службовці – щодо понесення покарання за неправильні дії, коли справа стосується питань, пов'язаних із реалізацією владних повноважень щодо приватної особи. Відповідальність за всю діяльність органів місцевого самоврядування в цілому, незалежно від того, йдеться про обов'язкові чи додаткові сфери, цілком та повністю покладається на виборних представників.

IV. Висновки

Таким чином, згідно із Конституцією України, Законом "Про місцеве самоврядування в Україні", районні та обласні ради наділені повноваженнями, які забезпечують їх конституційну функцію представляти спільні інтереси територіальних громад. Цю функцію вони реалізують шляхом:

- управління тими об'єктами комунальної власності, що належать до спільної власності територіальних громад району, області і покликані задовольняти їх спільні потреби;
- об'єднання зусиль територіальних громад сіл, селищ, міст при здійсненні ними спільних заходів у межах району, області з метою задоволення своїх потреб і забезпечення комплексного розвитку відповідного регіону в цілому. Важливою формою такої об'єднаної, координаційної діяльності районних та обласних рад є затвердження ними програм соціального й економічного розвитку відповідних районів і областей, залучення на договірних засадах із місцевих бюджетів коштів для виконання спільних програм, а також окремих проектів;
- справедливого перерозподілу між територіальними громадами коштів, виділених із державного бюджету України, для збалансування місцевих бюджетів, вирі-

внювання фінансових можливостей територіальних громад;

- представництва інтересів у системі місцевого самоврядування відповідного району, області у взаємовідносинах із центральними та місцевими органами державної влади, зокрема, відповідними місцевими державними адміністраціями щодо забезпечення гармонійного соціально-економічного розвитку відповідних регіонів, соціального захисту їх населення взагалі і кожної територіальної громади зокрема.

У подальшому, з погляду науки і практики, необхідними є дослідження та розробка пропозицій стосовно вдосконалення процесу і механізму реалізації повноважень органів місцевого самоврядування регіонального рівня.

Література

1. Авакьян С.А. Правовое регулирование деятельности местных Советов / С.А. Авакьян. – М., 1974. – 231 с.
2. Авакьян С.А. Правовое регулирование деятельности Советов (Конституционные основы, теория, практика) / С.А. Авакьян. – М., 1980. – 176 с.
3. Азовкин А.И. Местные советы в системе органов власти / А.И. Азовкин. – М., 1971. – 271 с.
4. Александров Н.Г. Право и законность в период развернутого строительства коммунизма / Н.Г. Александров. – М., 1961. – 269 с.
5. Борденюк В. Деякі проблеми реформування інститутів публічної влади на місцях в контексті державної регіональної політики / В. Борденюк // Збірник наукових праць Української академії державного управління при Президенті України : в 4 ч. / [за заг. ред. В.І. Лугового, В.М. Князева]. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – Вип. 2. – Ч. I. – С. 21–31.
6. Бутко И.Ф. Концепция законодательства союзной республики о местных Советах / И.Ф. Бутко, Н.А. Пухтинский // Советское государство и право. – 1991. – № 1. – С. 15–19.
7. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Офіційний вісник України. – 2010. – № 59. – С. 9.
8. Водний кодекс України від 06.06.1995 р. № 213/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=213%2F95-%E2%F0>.
9. Закон "Про місцеве самоврядування в Україні" : наук.-практ. коментар / Інститут законодавства Верховної Ради України ; [за ред. В.Ф. Опришко]. – К., 1999. – 397 с.
10. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III [Електронний

- ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2768-14>.
11. Конституція незалежної України : навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / НАН України ; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького ; Спілка юристів України ; [за ред. В.Ф. Погорілко]. – К., 2000. – 426 с.
  12. Кутафин О.Е. Муниципальное право Российской Федерации / О.Е. Кутафин, В.И. Фадеев. – М. : Юристъ, 1977. – 428 с.
  13. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3852-12>.
  14. Муниципальное право Украины : підручник / [В.Ф. Погорілко, О.Ф. Фрицький, М.О. Баймуратов та ін. ; за заг. ред. В.Ф. Погорілка, О.Ф. Фрицького]. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – 352 с.
  15. Организация управления общественным производством. – М. : Изд-во МГУ, 1984. – 256 с.
  16. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F0>.
  17. Закон України “Про основи містобудування” від 16.11.1992 р. № 2780-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2780-12>.
  18. Закон України “Про природно-заповідний фонд України” від 16.06.1992 р. № 2456-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2456-12>.
  19. Юридична енциклопедія : в 6 т. / [ред. кол. : Ю.С. Шемшученко (голова) та ін.]. – К. : Укр. енцикл., 2001. – Т. 3. – 789 с.

Ковтун І.Б. Поняття і сутність повноважень органів місцевого самоврядування на регіональному рівні

Анотація. У статті досліджено та розмежовано сутність і зміст понять “повноваження”, “функції”, “компетенція органів місцевого самоврядування”. Систематизовано функції органів місцевого самоврядування регіонального рівня (районних та обласних рад), згруповано їхні повноваження і запропоновано поділити їх на обов’язкові та додаткові.

Ключові слова: повноваження, функція, компетенція, органи місцевого самоврядування, районні та обласні ради.

Ковтун И.Б. Понятие и сущность полномочий органов местного самоуправления на региональном уровне

Аннотация. В статье исследованы и разграничены сущность и содержание понятий “полномочия”, “функции”, “компетенция органов местного самоуправления”. Систематизированы функции органов местного самоуправления регионального уровня (районных и областных советов), сгруппированы их полномочия и предложено разделить их на обязательные и дополнительные.

Ключевые слова: полномочия, функция, компетенция, органы местного самоуправления, районные и областные советы.

Kovtun I. Concept and essence of the powers of local self-government at regional level

Annotation. The article explored and delineated the nature and the meaning of the “powers”, “functions” and “competence of local governments”. The functions of local governments at the regional level (district and regional councils), their powers are grouped and asked to divide them into mandatory and optional.

Key words: powers, function, competence, local governments, district and regional councils.